

REKO - Suoraan tuottajalta kuluttajalle ilman välikäsiä

Lähiruoan myynti- ja jakelumalli REKO:ssa (Rejäl konsumtion – Reilua kuluttamista) kuluttajat tilaavat lähiruokatuottajilta ruokaa suoraan ilman välikäsiä. REKO-renkaat toimivat Facebookin kautta suljettuina ryhminään, joissa tilaukset ja toimitukset sovitaan. Lisätietoja REKOsta www.aitojamakuja.fi.

REKO-rengas = suljettu Facebook -ryhmä, jossa tuotteiden tilaukset ja toimitukset sovitaan
REKO-ylläpitäjä = REKO Facebook -ryhmän tekninen ylläpitäjä
REKO-toimija = yritys/henkilö, joka myy tuotteita REKO-renkaassa
REKO-toimitus = ennalta sovittu, Facebookissa ilmoitettu tapahtuma, jossa REKO-toimijat luovuttavat/myyvät ennakkoon REKO-renkaan kautta tilatut tuotteet asiakkaille. REKO-toimitus voi olla esimerkiksi kerran viikossa tai joka toinen viikko. Kukin REKO-rengas päättää itse toimitusten tiheyden.

REKO-ylläpitäjä

(=REKO Facebook -ryhmän tekninen ylläpitäjä)

- REKO-ylläpitäjä ohjeistaa REKO-toimijoita tutustumaan REKO:n toimintaperiaatteisiin sekä alla oleviin REKO-toimijoita koskeviin elintarvikelainsäädännön ohjeistuksiin.
- REKO-ylläpitäjä ei ole jälleenmyyjä eikä hän näin ollen ole vastuussa REKO-renkaassa myytävistä elintarvikkeista vaan REKO-toimija vastaa itse tuotetietojen oikeellisuudesta, riittävydestä ja lainmukaisuuden täyttymisestä.

Ohje REKO-toimijoille

(= yritys/henkilö, joka myy tuotteita REKO-renkaassa)

- Vastuu elintarvikkeiden myynnistä on REKO-toimijalla itsellään
- Vastuu elintarvikkeiden turvallisuudesta on REKO-toimijalla
- Vastuu elintarviketietojen (mm. ainesosaluettelo, allergeenit, säilyvyysaika jne.) antamisesta sekä oikeellisuudesta on REKO-toimijalla
- Yleisten elintarviketietojen antamisessa tulee noudattaa pakattujen elintarvikkeiden osalta EU:n elintarviketietoasetusta (Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus EU N:o 1169/2011; <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?qid=1453280332428&uri=CELEX:02011R1169-20140219>) ja pakkaamattomien elintarvikkeiden osalta kansallista MMM:n asetusta 843/2015 elintarviketietojen antamisesta kuluttajille (<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2014/20140834>). Lisäksi tulee tarvittaessa ottaa huomioon tuotekohtaisen erityislainsäädännön merkintävaatimukset. Pakolliset pakkausmerkinnät on kaksikielisessä kunnassa myytäviin tai muuten luovutettaviin pakattuihin elintarvikkeisiin tehtävä ainakin suomen ja ruotsin kielellä; yksikielisessä kunnassa riittää merkinnät kyseisen kunnan kielellä.
- REKO-toimijan tulee ilmoittaa myytävien elintarvikkeiden elintarviketiedot Facebook -ryhmän myynti-ilmoituksessa joko tuotetietoluettelona tai linkkinä kotisivuille, josta em. tiedot löytyvät. Elintarviketiedot voidaan ilmoittaa myös REKO-renkaan Facebook -ryhmän tuotetiedostossa, joka on kaikkien asiakkaiden nähtävillä ostohetkellä. Välttämättä kaikkia muuttuvia tietoja (esim. viimeinen käyttöajankohta) ei toimija voi aina antaa, mutta

toimitushetkellä kaikki pakolliset tiedot tulee antaa asiakkaalle. Pakollisten pakkausmerkintätietojen on oltava saatavilla ennen kuin osto tehdään, ja ne on esitettävä etämyyntiin liittyvässä aineistossa tai toimitettava muilla soveltuvilla keinoilla, jotka elintarvikealan toimijan on ilmoitettava selvästi. Kaikkien pakollisten tietojen on oltava saatavilla toimitushetkellä. Jos pakkaamattomia elintarvikkeita tarjotaan myytäväksi etäviestintävälineellä (esim. Facebookissa), niitä koskevat tiedot on asetettava myös saataville.

- Pakatuissa elintarvikkeissa elintarviketiedot tulee olla lähtökohtaisesti elintarvikepakkauksen etiketissä tai pakkauksessa. Pakkaamattomista elintarvikkeista (mukaan lukien kuluttajan pyynnöstä pakatut ja välitöntä myyntiä varten pakatut (välitön myynti = elintarvikkeen pakkaaminen ja myynti vuorokauden aikana) voidaan elintarviketiedot antaa myös suullisesti, kyltin avulla tai esitteessä. Tuotekohtaisen lainsäädännön vaatimukset tietojen antamisessa on myös huomioitava. Elintarviketietojen antamisessa peruseriaatteena on se, ettei kuluttajaa saa johtaa harhaan.

Alkutuotannon tuotteiden suoramyynti (= myynti alkutuotantopaikasta tehtävällä ilmoituksella)

- Alkutuotannon tuotteiden suoramyynnistä tulee mainita alkutuotantopaikasta tehtävässä ilmoituksessa (mitä, missä ja arvio määristä)
- Alkutuotannon tuotteita ovat mm. kananmunat, kala (perkaamaton tai aluksella perattu), riista (nylkemättömänä), kasvikset (hedelmät, marjat ja vihannekset) sekä viljat ja sienet, hunaja, luonnonvaraiset marjat ja sienet, raaka- ja ternimaito.
- Alkutuotannon tuotteita voi myydä suoraan kuluttajille vuosittain yhteensä VNa 1258/2011 § 2 mukaisia määriä alkutuotantopaikasta tehtävällä ilmoituksella (www.aitojamakuja.fi/suoramyynti/alkutuotanto.php?v=alkutuotanto) ml. REKOn kautta tapahtuva myynti. **Poikkeus:** raakamaitoa tai tuoretta ternimaitoa ei saa kuljettaa REKO-toimitukseen vaan raakamaidon myynti ja luovutus tapahtuu ainoastaan maitotilalta suoraan asiakkaalle.
Jos vuosittainen myynti suoraan kuluttajalle ylittää raja-arvot, tulee alkutuotannon toimijan tehdä alkutuotannon tuotteiden suoramyynnistä elintarvikehuoneistoilmoitus. Raja-arvot löytyvät <http://www.aitojamakuja.fi/suoramyynti/alkutuotanto.php?v=alkutuotanto> ja asetuksesta 1258/2011.
- Kotieläinten lihan suoramyynnistä tulee tehdä AINA elintarvikehuoneistoilmoitus (LIHA ei ole alkutuotannon tuote pl. nylkemätön riista)
- alkutuotannon tuotteita voi myydä REKO-toimituksessa alkutuotantopaikasta tehtävällä ilmoituksella myös niille, jotka eivät ole tilanneet tuotteita etukäteen, kunhan vuosittaiset myyntimäärät jäävät 1258/2011 § 2 alle.
- toimijan itsensä tekemä alkutuotannon tuotteiden kuljetus sisältyy alkutuotantopaikasta tehtävään ilmoitukseen eikä siitä tarvitse tehdä erillistä ilmoitusta.
- Jos REKO-toimija kuljettaa toisten yrittäjien alkutuotannon tuotteita (pl. henkilöautokuljetukset), on hänen hankittava ammattiliikennöintilupa.
- Ilmoitus alkutuotantopaikasta -lomake löytyy kunnan nettisivuilta.
- Lisätietoja: www.aitojamakuja.fi/suoramyynti → Alkutuotannon suoramyynti

Elintarvikkeiden valmistus ja myynti (= myynti elintarvikehuoneistoilmoituksella)

- Elintarvikealan toimija voi (olemassa olevalla) elintarvikehuoneistoilmoituksellaan valmistaa, myydä ja kuljettaa elintarvikkeita REKO-renkaiden kautta.
- Jos elintarvikealan toimija myy REKO-toimituksen yhteydessä tuotteita myös niille, jotka eivät ole tilanneet tuotteita etukäteen, tulee toimijan rekisteröityä liikkuvaksi elintarvikehuoneistoksi ja tiedottaa tästä myynnistä 4 vrk ennen REKO-toimitusta elintarvikeviranomaiselle sillä paikkakunnalla, jossa tuotteet myydään asiakkaille. Toimijan tiedotus uudelle paikkakunnalle liikkuvasta elintarvikehuoneistosta -lomake löytyy Eviran sivuilta
www.evira.fi/portal/fi/tietoa+evirasta/lomakkeet+ja+ohjeet/elintarvikkeet/elintarvikehuoneistot/
- Elintarvikealan toimijalla tulee olla ajan tasalla oleva, yrityksen toimintaa kuvaava omavalvontasuunnitelma.
- Elintarvikkeiden kuljetus kuuluu osaksi yrityksen omavalvontasuunnitelmaa ja siitä on myös ilmoitettava *elintarvikehuoneistoilmoituksen* yhteydessä. Keskeisintä elintarvikkeiden kuljetuksessa on varmistua tuotteiden oikeasta lämpötilasta jolloin kylmä-/lämpöketjun tulee olla katkeamaton.
- Jos REKO-toimija kuljettaa helposti pilaantuvia elintarvikkeita yli 2 h, autossa/kylmätilassa ja kuljetus liittyy myyntitapahtumaan, tulee kuljetuksessa olla tallentava lämpötilanseurantajärjestelmä. Poikkeus: Jos toimitat elintarvikkeita suoraan kuluttajalle tai alkutuotannon tuotteita pois alkutuotantopaikalta, et tarvitse **tallentavaa** lämpötilanseurantaa.
- Jos REKO-toimija kuljettaa toisten yrittäjien elintarvikkeita (pl. henkilöautokuljetukset), on hänen hankittava ammattiliikennöintilupa.
- Elintarvikehuoneistoilmoitus -lomake löytyy kunnan nettisivuilta.
- Lisätietoja: www.aitojamakuja.fi/suoramyynti → Elintarvikkeiden valmistus ja myynti

Yksityishenkilö:

- Yksityishenkilön ei tarvitse tehdä vähäriskisten tuotteiden (kuten huoneenlämmössä säilyvät leivonnaiset, uunissa kypsennetyt joululaatikot) valmistuksesta ja myynnistä elintarvikehuoneistoilmoitusta tai ylijäämä kasvissadon myynnistä alkutuotannon ilmoitusta. Tämä ei kuitenkaan poista toimijan velvollisuutta toimia hyvän hygienian periaatteiden mukaisesti sekä ilmoittaa kuluttajalle elintarviketietoasetuksen mukaiset tiedot mm. tuotteen ainesosista, allergeeneistä, säilyvyydestä sekä säilytyslämpötilasta.
- Kuitenkin, jos yksityishenkilö valmistaa helposti pilaantuvia (kalat ja mäti, äyriäiset, lihat ja lihavalmisteet, maito, kerma, tuorejuustot, helposti pilaantuvat leipomotuotteet, esimerkiksi voileipä- ja täytekakut) elintarvikkeita myyntiin, tulee toiminnasta (valmistuksesta ja myynnistä) tehdä normaaliin tapaan elintarvikehuoneistoilmoitus.
- Kotona valmistettujen elintarvikkeiden myynti on veronalaista tuloa, josta jokaisen tulee ilmoittaa verottajalle henkilön omalla esitäytetyllä veroilmoituksella. Kun myynnin liikevaihto ylittää 10 000 euron rajan, katsotaan toiminta elinkeinonharjoittamiseksi, jolloin siitä pitää maksaa myös arvonlisävero. Viimeistään tällöin elintarvikkeiden valmistuksesta ja myynnistä tulisi tehdä elintarvikehuoneistoilmoitus.

Lisätietoja:

Elintarviketietoasetus

www.evira.fi/portal/fi/elintarvikkeet/valmistus+ja+myynti/pakkausmerkinnat/
www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2014/20140834

Allergeenit

www.evira.fi/portal/fi/elintarvikkeet/tietoa+elintarvikkeista/pakkausmerkinnat/allergisoivat+ainesosat/

Elintarvikehuoneistoilmoitus

www.evira.fi/portal/fi/elintarvikkeet/valmistus+ja+myynti/elintarvikehuoneistot+/ilmoitetut+elintarvikehuoneistot/

Liikkuvat elintarvikehuoneistot

www.evira.fi/portal/fi/elintarvikkeet/valmistus+ja+myynti/elintarvikehuoneistot+/ilmoitetut+elintarvikehuoneistot/liikkuvat+elintarvikehuoneistot/

Verotus

www.vero.fi

Vähäriskinen elintarvikkeiden valmistus ja myynti

www.aitojamakuja.fi/suoramyynti

Ammattiliikennöintilupa

www.trafi.fi

Lähiruoan koordinaatiohanke (Turun yliopiston Brahea-keskus) on koostanut tämän REKO-ohjeen. Ohjetta on valmisteltu työryhmässä, jossa on edustus Evirasta, maa- ja metsätalousministeriöstä, MTK:sta ja SLC:stä sekä Maa- ja kotitalousnaisten keskuksesta.

Lisätietoja www.aitojamakuja.fi -sivuilla REKO.